

Фактите од "Говорот на Кула" значајно ги збогатуваат нашите сознанија за па-тиштата на спонтан еволуција на ја-зикот, вели академик Тополињска.

Трудот претставува поттик и понатаму да се работи на оваа тема, неоткриена и интересна особено од научен аспект што ќе им биде од корист на идните генерации.

СПАС ОД ИЗУ

Пишува:
Милева ЛАЗОВА

кедонски јазик "Крсте Мисирков" и Форумот за човекови права на Македонците од егејскиот дел на Македонија.

Во Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков" во Скопје беше промовирана книгата "Говорот на селото Кула - Серско" од магистер Веселинка Лаброска. Оваа монографија се појави како 38 книга во едицијата "Посебни изданија" на Институтот за македонски јазик и е резултат на долгогодишно истражување на авторката на овој говор. Бидејќи станува збор за книга во која лингвистички се обработува еден говор од егејскиот дел на Македонија, организатори на оваа промоција се Институтот за ма-

Промоцијата ја отвори д-р Снежана Веновска - Антевска, директор на Институтот, додека промотор на книгата беше академик Зузана Тополињска. Поздравно обраќање имаше и претседателот на Форумот за човекови права, Мице Димитров.

ЗНАЧЕЊЕ

Во трудот на магистер Лаброска направена е анализа на говорот на селото Кула во согласност со современите методи и принципи на обра-

ботка на дијалектен материјал. Анализата на говорот се состои од опис на современата состојба на гласовниот систем, осврт на историскиот развој на гласовите, преглед на состојбата на акцентот, разгледување на граматичките категории на сите зборовни групи, анализа на синтаксичкиот систем и краток осврт на лексиката и зборобразувањето. Приложени се и текстови од селото Кула.

- "Имаме и понатаму вакви книги - вели директорката др Веновска - Антевска - кои чекаат да бидат отпечатени. Се надевам дека ќе можеме на македонската јавност да ѝ понудиме уште вакви книги од областа на дијалектологијата за кои многу е тешко да се собере материјал".

По излагањето на директорката на Институтот неколку збора кажа и претседателот на Форумот, господинот Димитров кој истакна дека книгата е напоена со богатство на народна традиција

50 години од своето постоење. Говорот на селото Кула којшто е предмет на лингвистичка анализа на оваа Монографија спаѓа во серско-драмските говори кои го опфаќаат југоисточниот дел од македонската јазична територија. Поради тоа што денес овие дијалекти се наоѓаат надвор од границите на Република Македонија и нивното истражување на терен е речиси невозможно, истражувањата со помош на информатори - бегалци, е единствен начин да се забележат карактеристиките на овие дијалекти и со тоа да се спасат од изумирањето и од асимилацијата на која денес се подложни.

- "Станува збор за монографски опис на говорот во едно село во Грција во југоисточна периферија од македонската јазична територија. Уште во дваесеттите години од XX век - вели академик Зузана Тополињска - селото Кула било населено исклучи-

спаѓаат во југоисточното наречје во групата серско-лагодински говори. Постоечките текстови биле главен извор на лингвистичките податоци обработувани во Монографијата. Таквата постапка во контраст со собирањето на податоци по пат на анкета ја зголемува веродостојноста на описот. Монографијата на магистар Веселинка Лаброска е напишана со убав јасен јазик со поткрепена терминологија, содржи информација предвидена според моделот, богато документирана со добро избрани примери".

СОЗНАНИЈА

Академик Тополињска броја само неколку појави во чија интерпретација и место во македонскиот дијасистем директно придонесува јазичниот материјал содржан во Монографијата на магистар Лаброска.

- "Тоа се механизми на т.н.

дува дека редуцијата значи поместување на артикулацијата кон подолу или погоре зависно од појдовното место на дадената фонема во вокалниот триаголник итн. Да резимирам. Убавата Монографија на магистар Лаброска спаси од заборава едно парче македонска јазична територија, парче многу важно со оглед на фактот дека станува збор за дијалектен комплекс денеска практично уништен и за податоци кои дозволуваат да се доопределат границите на територијата на која се развивал македонскиот јазик. Покрај тоа фактите од 'Говорот на Кула' значајно ги збогатуваат нашите сознанија за патиштата на спонтаната еволуција на јазикот".

Во воведот на Монографијата, авторот Лаброска говори за селото Кула и за неговата положба. Како што вели таа, тоа се наоѓа северозападно од градот Серез, во југоисточниот дел на геог-

МИРАЊЕ И АСИМИЛАЦИЈА

пред сè од егејскиот дел. За него таа претставува поттик и понатаму да се работи на оваа тема, неоткриена и интересна особено од научен аспект што ќе им биде од корист на идните генерации.

- "Оваа книга зборува за нашиот идентитет, треба да се работи - додава господинот Димитров - и понатаму, зашто сè уште има што да се открива, иако политичките и финансиските услови се малку тешки".

Промоторот на книгата, академик Зузана Тополињска, истакна дека книгата "Говорот на селото Кула - Серско" претставува важна позиција во низа манифестации со кои Институтот за македонски јазик одбележува

во од Македонци. Говорот на селото според класификацијата на македонските дијалекти од Божидар Видоевски

редуција на неакцентирани вокали. Говорот на Кула - објаснува академик Тополињска - еднозначно потвр-

рафска Македонија. Денес селото се наоѓа во границите на Република Грција и брои околу 400 куќи. Според одредени кажувања Кула е старо седумстотини години. Во дваесеттите години од минатиот век селото Кула било населено само со Македонци. По грчко-турските војни во 1920 - 1921 година во Кула почнале да се доселуваат Грци од Кавказ така што македонското население било принудувано да се иселува во Бугарија и во Македонија. Денес најголемиот дел од населението комуницира на грчки јазик, но постарите сè уште го зборуваат и го употребуваат македонскиот јазик, но само во кругот на семејството.